

ENGELLİ ÖĞRENCİ KILAVUZU
(YÖNETİCİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARI İÇİN)

NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
ENGELLİ ÖĞRENCİ BİRİMİ

KONYA-2015

İÇİNDEKİLER

“BİZ KİMİZ?”	3
GİRİŞ	4
ULUSLARARASI YASAL DÜZENLEMELER	7
EVRENSEL TASARIM	12
EVRENSEL TASARIM İLKELERİ	13
ÖĞRENME SÜRECİNDE EVRENSEL TASARIM İÇİN	14
ORTAÖĞRETİM SİSTEMİ VE YÜKSEKÖĞRETİME GEÇİŞ	15
ENGELLİ TANIMI	16
5378 Sayılı Özürlüler (Engelliler) Kanunu	16
WHO - Dünya sağlık örgütünce yapılan engelli tanımı	16
ENGELLİK SEBEPLERİ VE TURLERİ	17
2015-2016 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINDA KAYIT YAPTIRAN ENGELLİ	
ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN TANIMLAYICI BİLGİLER	18
BİLGİ NOTLARI	
1- ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZEL YETENEK SINAVLARINA BAŞVURULARI İLE İLGİLİ 09 ARALIK 2013 ve 25.09.2014 TARİHLİ YÜKSEKÖĞRETİM GENEL KURUL TOPLANTILARININ KARARLARI	18
2- İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DERS MUAFİYETLERİ İLİŞKİN 16 ARALIK 2014 TARİHLİ YÜKSEKÖĞRETİM GENEL KURUL TOPLANTISI	19
3- ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DERS MUAFİYETLERİNE İLİŞKİN	
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞININ YAZISI	20

4- ARA VE FİNAL SINAVLARINDA ENGELLİ ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	21
5- ÖĞRETİM ELEMANLARININ DERS VE SINAV UYGULAMALARINDA DİKKAT EDECEKLERİ HUSUSLAR	25
MEVZUAT	26
EK 1: ENGELLİLER HAKKINDA KANUN (1)	26
EK 2: YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI ENGELLİLER DANIŞMA VE KOORDİNASYON YÖNETMELİĞİ(1)	46
EK 3: ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN VE ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞME	54
EK 4: ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ	58
EK 5: ÖZEL EĞİTİM HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME	59
EK 6: DEVLET MEMURLARI KANUNU	60
EK 7: ENGELLİ KAMU PERSONEL SEÇME SINAVI VE ENGELLİLERİN DEVLET MEMURLUĞUNA ALINMALARI HAKKINDA YÖNETMELİK	63
EK 8: İŞ KANUNU	70
EK 9: ENGELLİLİKLE İLGİLİ DİĞER MEVZUAT	74

“BİZ KİMİZ?”

“Engelsiz Yaşam Birimi” olarak bizler üniversitelerin bünyesinde 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’una¹ dayanılarak hazırlanan, engelli öğrenci birimlerinin çalışma usul ve esasları düzenleyen ve 27672 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği”nin² 11/1 maddesinde belirtilen “Yükseköğretim kurumları tarafından eğitim öğretim işlerinden sorumlu bir rektör yardımcısı başkanlığında ve sorumluluğunda, engelliler alanında uzmanlaşmış veya özel eğitim alanına yakın alanda uzmanlaşmış koordinatör öğretim elemanları veya yardımcıları ile ilgili daire başkanlıkları, fakülte, yüksekokullar ve enstitülerin görevlendireceği yönetici veya akademik kişilerden seçilmiş temsilcilerden oluşan, engelli öğrencilerin idari, fiziksel, barınma ihtiyaçları ile sosyal ve akademik alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip, yapılacak çalışmaları planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek üzere, doğrudan rektörlüğe bağlı engelli öğrenci birimleri oluşturulur. Yükseköğretim kurumları bu birimlerin amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan kaynağı bütçelerinden tahsis ederler. Birimlerin çalışma usul ve esasları yükseköğretim kurumlarınca belirlenir” düzenlemesine göre varlık göstermekteyiz.

1 - İlgili kanunun tamamı için EK 1’e bakınız.

2 - İlgili yönetmeliğin tamamı için EK 2’ye bakınız

GİRİŞ

Gelişen dünyada ülkelerin temel problem alanlarından birisini insan yetiştirme sistemleri oluşturmaktadır. İnsan yetiştirme sistemlerinde ise eğitim sistemleri ve eğitim-öğretim kurumlarının yapı ve işleyişleri öne çıkmaktadır. Ülkemizde Türk Eğitim Sistemini yapı ve işleyişi 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre yapılandırılmıştır. Bu kanuna göre eğitim sistemimiz örgün ve yaygın eğitim kurumlarından meydana gelmekte ve örgün eğitim kurumlarının en üst basamağında yükseköğretim kademesi bulunmaktadır.

1739 sayılı kanuna göre yükseköğretim; 'orta öğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar' şeklinde tanımlanmakta ve amaçları ise;

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;
2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;
3. Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak;
4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;
5. Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;
6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamu oyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmak, şeklinde belirtilmektedir.

2547 sayılı Yükseköğretim Kurulu Kanununun 4. Maddesine göre yükseköğretimin amaçları ise;

a) Öğrencilerini;

(1) ATATÜRK İnkılapları ve ilkeleri doğrultusunda ATATÜRK milliyetçiliğine bağlı,

(2) Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,

(3) Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,

(4) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,

(5) Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı,

(6) Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,

(7) İlgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek,

b) Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu artırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,

c) Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmak olarak belirtilmektedir.

Yükseköğretim kurumları da dâhil olmak üzere eğitim sistemimiz tüm bireyler için açıktır. Yani tüm bireyler özellikleri doğrultusunda istediği yükseköğretim programını tercih edebilmektedir. Çünkü Millî Eğitim Temel Kanununa göre bireylerin kabiliyetleri doğrultusunda yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu anlamda ortaöğretim kurumlarında mezun tüm bireyler üniversite sınavlarına girebilmekte ve tercih ve puanı doğrultusunda yerleştirme işlemi yapılmaktadır. Yükseköğretim kurumları da farklı yetenek ve özelliklere sahip bireylerin yeterliklerini geliştirmek amacıyla farklı programlardan oluşmaktadır. Yükseköğretim kurumlarına kayıt yaptıran öğrenciler farklı özelliklere sahip olabilmektedirler. Farklı özellik gösteren bireylerin bir kısmı özel eğitim gerektiren (engelli) birey olarak adlandırılmaktadır.

Engelli bireylerle ilgili geçmişten günümüze özel eğitime muhtaç birey, sakat birey, arızalı birey, malul gibi kavramlar kullanılmıştır. Günümüzde ise eğitim alanında özel eğitim gerektiren birey, yasal çerçevede ise engelli kavramı kullanılmaktadır. Biz bu kılavuzda ENGELLİ kavramını kullanacağız.

5378 Sayılı Engellilerle ilgili Kanunda ENGELLİ 'Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi' 573 sayılı özel eğitim ile ilgili kanunda ise 'çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey' olarak tanımlanmaktadır.

Geçmişte uzun bir süre engelli birey, engelinden dolayı yokmuş gibi görülmüş ve diğer bireylerin sahip olduğu haklardan yararlanma fırsatı verilmemiştir. Ancak yapılan araştırmalar gerekli düzenlemeler yapıldığında engeli olan bireylerin de akranları gibi eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanabileceğini, tüketici değil üretici bireyler olabileceklerini göstermişlerdir. Araştırma sonuçları engelli bireylerin eğitim hakkında nasıl yararlanabilecekleri ve haklarının nasıl güvence altına alınabileceği ile ilgili arayışları ortaya çıkarmıştır. Bu anlamda TÜM BİREYLERİN OLDUĞU GİBİ ENGELLİ BİREYLERİN DE EŞİT HAKKA SAHİP OLDUKLARI görüşü öne çıkmış ve bu görüş doğrultusunda ONLARIN SAHİP OLDUKLARI HAKLARINA NASIL ERİŞEBİLECEKLERİ ile ilgili çalışmalara öncelik verilmesi düşüncesi benimsenmiştir.

Engelli bireylerin hakları ile ilgili hem ulusal hem de uluslararası yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Yasal düzenlemeler engelli bireylerin haklarını güvence altına almakla birlikte bu hakların sunumu ile ilgili düzenlemelere de yer vermektedir. Bu düzenlemeleri aşağıdaki şekilde ifade edebiliriz;

TC Anayasası Madde 42 "... Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır."

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Madde -8 "Fırsat ve İmkân Eşitliği" - "Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır."

5378 Sayılı Özürlüler Ve Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Madde 15- "Hiçbir gerekçeyle engellinin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır."

573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında K.H.K. Madde 24- "Resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim okulları ile yaygın eğitim kurumları; kendi çevrelerindeki özel eğitime ihtiyacı olan bireylere özel eğitim hizmetleri sağlamakla yükümlüdür".

ULUSLARARASI YASAL DÜZENLEMELER

1948- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi. Söz konusu bildirgenin 26. maddesinde "Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yükseköğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır." şeklinde ifade edilmektedir.

1960- UNESCO Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme. Söz konusu sözleşmede ırk, renk, cinsiyet, dil, din, politik görüş, köken, ekonomik durum gibi ayrımcılığa, dışlanmaya sebep olabilecek özellikler gündeme getirilerek bireylerin her tür ve kademedeki eğitimden eşit olarak yararlanabilmeleri konusunda yasal tedbirler alınması gerekliliği ifade edilmektedir.

1966- BM Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi İnsan haklarına saygı ve hakların korunması, güvence altına alınması konusunda eğitimle ilgili olarak erişilebilirliğin artırılması, zorunlu eğitim, orta ve yükseköğretim, ailelerin çocuklarının eğitimleri ile ilgili hakların güvence altına alınması öngörülmektedir.

1971- BM Zihinsel Engelli Bireylerin Hakları Bildirisi Bu bildirinin eğitimle ilgili 2. maddesinde “Zihinsel engelli bireyin yetenek ve potansiyelini en üst düzeyde geliştirebileceği uygun tıbbi bakım ve fizyoterapi ile eğitim, öğretim, rehabilitasyon ve rehberlik alma hakkı vardır.” şeklinde ifade edilmektedir.

1975- BM Özürlü Hakları Bildirgesi Bildirgenin 6. maddesinde “Engelli bireyler; protez ve ortopedik araçlar da dahil olmak üzere yeteneklerini ve becerilerini en üst seviyeye çıkaracak, sosyal olarak bütünleşme ve topluma yeniden entegrasyon sürecini hızlandıracak; tıbbi ve sosyal rehabilitasyon, eğitim, mesleki eğitim ve rehabilitasyon, yardım, danışmalık, barınma hizmetleri ile diğer hizmetler gibi tıbbi, psikolojik ve işlevsel muamele görme hakkına sahiptir.” şeklinde ifade edilmektedir.

1981- UNESCO Malaga Eğitim, Önleme ve Katılım Faaliyetleri Dünya Konferansı ve Sundberg Bildirgesi Bu bildirgede engellilerin eğitim, öğretim, kültür ve bilgiye tam erişimleri; ülkelerin, ulusal ve uluslararası organizasyonların engelli bireylerin erişimlerini kolaylaştırma yönünde gerekli tedbirleri alması, engelli bireylerin ailelerine ihtiyaç duydukları destek hizmetlerin sunulması, eğitim, öğretim, rehabilitasyon hizmetlerine aile katılımının sağlanması, yaşam boyu eğitim kapsamında uygun eğitim, kültür ve iletişim programlarının geliştirilmesi, mesleki rehabilitasyonlarının ve eğitimlerinin sağlanması, bu alanda çalışan eğitimcilerin niteliklerinin artırılması, eğitim ortamlarının ve eğitim materyallerinin engelli bireylerin ihtiyacına göre düzenlenmesi, bu bireylerin topluma entegrasyonları yönünde tedbirler alınması hususları vurgulanmaktadır.

1982 BM Engelliler İçin Dünya Eylem Programı Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümünün, Sosyal Politika ve Kalkınma Birimi tarafından yürütülen bu program Birleşmiş Milletler sistemi içerisinde

özürlülere yönelik hazırlanan temel bir programdır. Programın genel çerçevesi ve hedefleri “Engelliler için Dünya Eylem Programı” ve “Engelliler İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar” belgelerine dayanmaktadır. Bu programın temel amaçları;

- Engelli bireylerin sosyal hayata ve kalkınma sürecine tam ve etkin katılımı konusunda destek sağlanması;
- Engellilere sağlanan haklarının ve onurlarının korunmasına yönelik çabaların artırılması;
- Eğitim, istihdam, bilgi edinme, ürün ve hizmetlere erişimlerinin artırılması şeklinde ifade edilmektedir.

1989- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Bu sözleşmede, Madde 2. “Her çocuğa, kendilerinin, anne babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetilmemesi”, Madde 23. “Zihinsel ya da bedensel engelli çocukların saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar altında eksiksiz bir yaşama sahip olmaları”, “Engelli çocuğun eğitimi, mesleki eğitimi, tıbbi bakım hizmetleri, rehabilitasyon hizmetleri, bir işte çalışabilecek duruma getirme hazırlık programları ve dinlenme/eğlenme olanaklarından etkin olarak yararlanmasını sağlamak üzere” gerekli tedbirlerin alınması hususları üzerinde durulmaktadır.

1990- Herkes için Eğitim Dünya Konferansı 1990 yılında Avrupa Birliğinin Engelli Çocuklar ve Gençlerin Genel Öğretim Sistemi İçinde Kaynaştırılmaları konusunda 31 Mayıs 1990 tarihli İlke Kararı dikkat çekmektedir. Buna göre; “Üye ülkeler, kendi öğrenim politikaları çerçevesinde ve yine kendi eğitim sistemlerini dikkate alarak uygun olan her durumda engelli öğrencilerin genel öğrenim sistemine katılmaları veya katılım teşviki ile ilgili çabalarını gerektiğinde güçlendirmeyi kabul etmişlerdir.” ifadesine yer verilmektedir. Ayrıca; “Genel öğretim sistemine tam katılım, uygun olan her durumda ilk

seçenek olarak kabul edilmeli ve tüm öğretim kurumları engelli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak durumda olmalıdır. Bu konu ile ilgili olarak aile-okul-toplum-dinlenme etkinlikleri-çalışma hayatı arasındaki bağlar oluşturulmalı ve güçlendirilmelidir. Engelli öğrencilere genel öğretim sistemi içerisinde mümkün olan en üst düzeyde öğrenim sağlanması, engelli kişilerin bağımsızlıkları ve topluma katılmalarını teşvik etmenin önemli ve olmazsa olmaz şartı olarak kabul edilmelidir.” hükmü yer almaktadır.

1993- BM Engelliler İçin Fırsat Eşitliği Standart Kurallar Engelli bireylere yönelik fırsat eşitliği konularını içeren kurallar arasında Kural 6. engelli çocuk, genç ve yetişkinler için bütünleştirilmiş ortamlarda eşit ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim fırsatları sunulması gerekliliğini vurgulamaktadır.

1994- UNESCO Salamanca Bildirgesi Engelli bireylerin eğitim hakları ve sunulan eğitim hizmetleriyle ilgili olarak bu bildirmede; ayrımcı tutumla mücadele, engelli ve engelsiz tüm bireyleri kucaklayan bir toplumun oluşturulması konularında bütünleştirmeye dayalı bir eğitim anlayışının tüm ülkelere önerildiğini görebiliriz.

Her çocuk, eğitim görme temel hakkına sahiptir; kabul edilebilir öğrenim seviyesini başarma ve devam ettirme fırsatı verilmelidir,

- Her çocuk, kendine özgü özelliklere, ilgi, yetenek ve öğrenme ihtiyaçlarına sahiptir,
- Bu özellik ve ihtiyaç çeşitliliğini dikkate alarak eğitim sistemleri düzenlenmeli ve eğitim programları gerçekleştirilmelidir,
- Özel eğitim gereksinimi olanlar, normal okullara devam edebilmeli ve bu okullar onların ihtiyaçlarını karşılayabilecek, “çocuğu merkez alan” eğitim sistemi içinde yetiştirmelidir.
- Ayrımcı tutumla mücadelede, herkesi hoş karşılayan ve kabul eden bir toplumun oluşturulmasında ve herkes için eğitimin başarılmasında, normal okullar bu kapsayıcı durumlarıyla en etkili araçtır; bundan başka, bu okullar

çocukların çoğuna etkili bir eğitim sağlar; yeterliliği ve sonunda tüm eğitim sisteminin maliyet etkinliğini geliştirir.” hükümleri yer almaktadır.

2000- Engelliler İçin Engelsiz Avrupa Tebliği Bu tebliğ, engellilerle ilgili AB politikalarını gözden geçirerek, engelli bireylerin erişebilirliğini artırmaya yönelik olarak Avrupa genelinde çalışmalar yapılmasını öngörmektedir. Engelli bireyler için engelsiz Avrupa oluşturmaya odaklanmış olan bu tebliğ ile meslek edinme, eğitim, meslekî eğitim, ulaşım, iç piyasa, bilgi toplumu ve yeni teknolojiler gibi konularda Avrupa düzeyinde bir hareket birliği oluşturulmaya çalışılmıştır.

2000- Dünya Eğitim Forumu 2000 yılında Dakar, Senegal’de bir Dünya Eğitim Forumu düzenlenmiştir. Yapılan değerlendirmelerde “Herkes İçin Eğitim” hedeflerine istenilen ölçüde erişilebilmesi için yapılması gereken faaliyetleri belirten “Dakar Eylem Çerçevesi” kabul edilmiştir. Eylem çerçevesinde belirlenen hususların 2015 yılına kadar gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2003- BM Özürlülük İçin Fırsat Eşitliği Özel gereksinimli bireylerin toplumsal yaşamda karşılaştıkları engellerin tanımlanmasının ve eğitimde fırsat eşitliğini engelleyen sorunların ortadan kaldırılmasının gerekliliği üzerinde durmuştur.

2006- BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme BM tarafından 2006 yılında kabul edilen Engelli Hakları Sözleşmesi toplam 50 maddeden oluşmakta ve taraf olan devletlere engelliliğe karşı ayrımcılığ- ı ortadan kaldırmak ve engelli bireylerin yaşam standartlarını yükseltmek gibi sorumluluklar getirmektedir. Sözleşmenin 24. maddesi eğitimle ilgili olup; engellilerin eğitim hakkının taraf devletler tarafından tanındığını belirtmektedir.

- Fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için bütünlleştirici eğitim sisteminin her seviyede engelli bireyleri de içermesi,
- Engelli bireylerin, genel eğitim sisteminde yer alması, parasız ve zorunlu ilk ve orta öğretim olanaklarından yararlanması, yaşadıkları çevrede eğitime eşit olarak erişimlerinin sağlanması, ihtiyaçlarına uygun düzenlemeler yapılması ve eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteğin sağlanması,

- Yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve yaşam-boyu süren eğitime ayrımcılığa uğramaksızın diğer bireylerle eşit koşullar altında erişimlerinin sağlanması ifade edilmektedir.

2006-2015 Avrupa Konseyi Özürlüler Eylem Planı Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde, engelli bireylere yönelik tanı, tedavi, rehabilitasyon, meslek edindirme, ulaşılabilirlik, bütünleştirme gibi pek çok engelli haklarıyla ilgili konuda tavsiye kararları alınmıştır. Bu kararlar kapsamında “2006 – 2015 Avrupa’da Özürlü Bireylerin Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesi Avrupa Konseyi Özürlüler Eylem Planı” hazırlanmıştır. Hazırlanan eylem planının 4. alanı “Eğitim” başlığını taşımaktadır. 2010-2020 Avrupa Birliği Özürlülük Stratejisi Söz konusu strateji belgesi ile Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme’nin Avrupa Birliğine üye ülkelerde uygulanabilirliğin artırılması için yapılandırılmış eylem planı sunulmuştur. Stratejide erişilebilirlik, katılım, eşitlik, istihdam, eğitim, sosyal koruma, sağlık gibi konular başlıca öncelikler olarak verilmiştir. Erişilebilirlik engelli bireylerin ürünleri, hizmetleri engelli olmayan bireyler kadar kullanabilmelerini ifade etmektedir. Bunun içerisinde kentsel tasarım ve mimariden, sağlık ve eğitim hizmetlerine kadar çok çeşitli ürün ve hizmet sınıfları yer almaktadır.

EVRENSEL TASARIM

Herhangi bir şey, bir araç tasarlanırken belirli bir ihtiyaca cevap verebilmesi amacıyla tasarlanır. Eğer herkesin ihtiyacına cevap verebiliyorsa bu tasarıma Evrensel Tasarım denir. Evrensel Tasarım, herkes tarafından kullanılabilen, ürünlerin, mekân ve çevrenin tasarımıdır. Hiçbir ayrımcılığa izin vermeden, toplumun mümkün olduğunca çoğunluğunun kullanımını benimseyen bir tasarım anlayışıdır. Evrensel tasarım kavramı temelde yetersizliği olan bireyler için engellerin azaltılması için evrensel yapı tasarımıdır, fakat öğretim programı (müfredat) ve eğitim öğretim sürecine yönelik uygulamaları kapsayacak şekilde etkisi genişlemiştir. Eğitim ve öğretim sürecinde özel gereksinimi ve/veya engeli olan öğrenciler genelde öğretim yöntem ve tekniklerinin farklılaştırılmasına/çeşitlendirilmesine bununla birlikte de kullanılan araç ve gereçlerde bir takım uyarlamaların, düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç

duyarlar. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik alınacak tedbirlerin başında, öğrenmenin tüm öğrenciler için gerçekleşebilmesi amacıyla eğitim ortamlarında ve kullanılan araç ve gereçlerde, eğitim öğretim faaliyetlerini kolaylaştırıcı uyarlamalar ve düzenlemeler yapılması gerekliliği yer almaktadır.

EVRENSEL TASARIM İLKELERİ

1. Eşit Kullanım: Farklı yetenekleri ve özellikleri olan tüm kullanıcılar için aynı kullanım olasılığı sağlanmalıdır.
2. Kullanımda Esneklik: Tasarım, bireysel tercihler ve yeteneklere (örn. sağ/sol el kullanımı) göre seçenekler içermeli, seçenekler kullanıcılar için uyarlamaları içermelidir.
3. Basit ve Sezgisel Kullanım: Tasarım, kullanıcının deneyimine, bilgisine, dil yeteneklerine ve mevcut dikkat düzeyine bağlı olmadan, kolay anlaşılabilir olmalı, geniş bir alana uyumlu olmalıdır.
4. Algılanabilir Bilgi: Bilgi çevrenin şartlarından ve kullanıcının algılama yeteneklerinden etkilenmeyecek şekilde verilebilmeli, görsel, sözel, grafiksel, dokunsal vb. şekillerde sunulmalıdır.
5. Hata Toleransı: Tasarım, tehlike arz edebilecek durumları dikkate alarak doğabilecek kötü sonuçları en aza indirmelidir.
6. Asgari Fiziksel Çaba: Tasarım ürünleri ve mekânlar asgari güçle efektif olarak ve konforlu şekilde kullanılabilmeli ve mekân-çevrelere asgari güç harcanarak konforlu şekilde erişilebilir olmalıdır.
7. Yaklaşım ve Kullanım için Boyut ve Mekan: Her türlü kullanıcının vücut boyutu, duruş şekli ve hareketlilik özelliklerine uyum gösterecek yaklaşım, erişim ve kullanım boyut ve alanı sağlanmalıdır.

ÖĞRENME SÜRECİNDE EVRENSEL TASARIM İÇİN;

- Öğrencilere bilgi edinme ve öğrenme için çeşitli seçenekler sunmayı,
- Öğrenciye bildiklerini sergilemeleri için çeşitli seçenekler sunmayı,
- Öğrencinin ilgi alanlarından yola çıkarak, onların kendilerini tanımlarını sağlamayı ve onları öğrenmeye motive etmeyi içerir. Bu kapsamda eğitim ve öğretim sürecinde evrensel tasarım ilkelerini uygularken;
- Öğretim yöntem ve tekniklerini çeşitlendirmeyi,
- Araç gereçler öğrenci ihtiyacına göre çeşitlendirmeyi.
- Öğrenme ortamlarında uyarılma ve/veya düzenlemeler yapmayı,
- İletişim seçeneklerini çeşitlendirmeyi,
- Eğitimde destek teknoloji kullanımına önem vermeyi,
- Anlatım biçimlerimizi çeşitlendirmeyi,
- Soru sorma biçimlerimizi çeşitlendirmeyi,
- Uygulama seçeneklerini arttırmayı,
- İzleme ve değerlendirme biçimlerini çeşitlendirmeyi,
- Kendimizin ve öğrencimizin bilgi edinme kaynaklarını çeşitlendirmeyi
- İşbirliği ve ortak çalışma içinde olmayı,
- Öğrencinin;
- özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun amaçlar belirlemeyi,
- kendisini tanıması için fırsatlar sunmayı,
- sorun çözme ve strateji geliştirme becerilerini desteklemeyi,
- kendisini değerlendirme ve yansıtmaya becerilerini desteklemeyi göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır.

ORTAÖĞRETİM SİSTEMİ VE YÜKSEKÖĞRETİME GEÇİŞ

Türk Eğitim Sisteminin işleyiş yapısına bağlı olarak ortaöğretimden mezun olan bireyler Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan sınavlara katılma hakkına sahiptir. Sınav sonucunda elde ettikleri sonuca göre tercih yaparak yükseköğretim programlarına kayıt hakkı kazanabilmektedirler. Bunu yanında mesleki ve teknik ortaöğretim kurumundan mezun olan bireyler istekleri halinde sınavsız kendi alanları ile ilgili bir ön lisans programına kayıt yaptıрма hakkı kazanabilmektedirler. Bu durumda orta öğretim kurumlarından mezun olan engelli bireyler sınav yolu ile veya sınavsız sistem yoluyla yükseköğretim kurumlarına kayıt yaptırarak öğretime devam edebilmektedirler. Özellikle herhangi bir mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında kaynaştırma eğitime devam eden engelli bireyler sınavsız sistem yoluyla yükseköğretim programlarına devam hakkı kazanabilmektedirler. Çünkü yukarıda bahsedilen ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelere bağlı olarak ülkemizde engelli bireylerin eğitiminde akranları ile birlikte eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanabilmelerini sağlamaya dönük kaynaştırma eğitime öncelik verilmektedir.

Engelli bireyler, engel tür ve derecelerine göre farklı özellikler gösterebilmekte ve ihtiyaçları farklılaşabilmektedirler. Alan yazında ve yasal düzenlemelere göre engelliler;

Zihin engelliler,
İşitme engelliler,
Görme engelliler,
Fiziksel engelliler,
Otizm spektrum bozukluğu,
Konuşma bozukluğu,
Öğrenme güçlüğü,
Süreğen hastalığı olanlar,
Üstün zekalılar,

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu şeklinde sınıflandırılmaktadır. Bireyler sahip oldukları bu engel türünden etkilenme derecesine bağlı olarak da hafif, orta, ağır ve çok ağır şeklinde sınıflandırılabilir. Örneğin; Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler, orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler gibi.

ENGELLİ TANIMI

Tanım olarak “engelli” sakat ve özürlü kelimeleri yerine kullanılsa da bu sözcükler farklı anlamlara gelmektedir. Özürlü terimi «özürlülüğü» odak noktasına koymayı gerektiren, yani özürlülük olgusunu nesnelleştiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna karşın engellilik, hemen olmasa da zamanla bu zorunluluktan kurtulabilmeyi, düşüncelerimizde yumuşama ve esneklik sağlamayı başarabilecek bir terim olarak görünmektedir.

5378 Sayılı Özürlüler (Engelliler) Kanunu:

Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi “özürlü” olarak tanımlanmaktadır.

WHO - Dünya sağlık örgütüncü yapılan engelli tanımı:

Özürlülük kavramına Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler ve ILO tarafından farklı bakış açılarından yaklaşılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü, özürlülük kavramı hakkında aşağıdaki gibi hastalık sonuçlarına dayanan, sağlık yönüne ağırlık veren bir tanımlama ve sınıflama yapmıştır:

- Noksanlık (Impairment): “Sağlık bakımından “noksanlık” psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir noksanlığı veya dengesizliği ifade eder.”
- Özürlülük (Disability): “Sağlık alanında „sakatlık bir noksanlık sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması durumunu ifade eder.”

- Maluliyet (Handicap): “Sağlık alanında “maluliyet” bir noksanlık veya sakatlık sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durumu ifade eder.”

ENGELLİK SEBEPLERİ VE TURLERİ

Engelliliğin nedenleri dikkatle incelendiğinde bunların önemli bir bölümünün kaçınılabilir önlenabilir nedenler olduğu görülmektedir. Engellilik genelde kaynağına ve sebeplerine göre değişik şekillerde sınıflandırılmaktadır.

Kaynağına göre sınıflandırıldığında doğuştan gelen engellilik nedenleri arasında bir takım genetik nedenler akraba evliliği gebelik sırasında annenin karşılaştığı travmalar hastalıklar ilaç kullanımı ışına maruz kalmak annenin alkol ve madde bağımlısı olması kötü beslenmesi gibi nedenler görülmektedir. Sayılan tüm bu nedenler kaçınılmaz önlenemez durumlar değildir. Tıp bilimince gerçekleştirilen araştırmalarla genetik nedenlerin bile en azından bir kısmı önceden bilinebilmektedir. Doğum sırasında ve sonrasında “kazanılan” engelliliğe gelince kötü ve yetersiz koşullarda gerçekleştirilen doğumlar travmalar yanlış uygulamalar vb. akla gelmektedir. Doğum sonrasında karşılaşılan olaylar arasında ise iş kazaları ev kazaları trafik kazaları savaşlar terör olayları endüstriyel kazalar deprem ve benzeri yıkım olayları büyük sanayi kazaları v.b temel engellilik nedenleri arasındadır. Bunların büyük çoğunluğunun da önlenabilir nitelikte nedenler olduğu anlaşılmaktadır.

Farklı nedenlere bağlı olarak tanımlanan engellilik tam olarak:

- Görme engelliler,
- Zihinsel engelliler,
- Ortopedik engelliler,
- Dil ve konuşma engelliler,
- İşitme engelliler,
- Süreğen hastalıklar,
- Ruhsal ve duygusal engelliler olmak üzere 7 başlıkta incelenir.

**Hepsinin teker teker açıklanması, engel türlerinin tanımlanması...
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ ENGELSİZ YAŞAM BİRİMİ HAKKINDA
BİLGİLENDİRME. BİRİMİMİZDEN FAYDALANMAKTA OLAN ÖĞRENCİ PROFİLİ
AMACIMIZ, HEDEFLERİMİZ...**

**2015-2016 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINDA KAYIT YAPTIRAN ENGELLİ
ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN TANIMLAYICI BİLGİLER**

BİLGİ NOTLARI

1- ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN ÖZEL YETENEK SINAVLARINA BAŞVURULARI İLE İLGİLİ 09 ARALIK 2013 ve 25.09.2014 TARİHLİ YÜKSEKÖĞRETİM GENEL KURUL TOPLANTILARININ KARARLARI:

19.12.2013 tarihli Genel Kurul toplantısında özel yetenek sınavı ile öğrenci alan programlarda engelli öğrenciler için (bedensel engelli, görme engelli, işitme engelli, otizm), engelli olduklarını belgelemeleri kaydıyla ilgili yıldaki YGS puanlarından biri 100 ve üzerinde olanların, özel yetenek sınavlarına kabul edilmesine, 2013-2014 öğretim yılında özel yetenek sınavında başarılı olmasına rağmen YGS'den 140 puan alamadığı için kayıtları yapılamayan adayların da kontenjana bakılmaksızın kayıtlarının yapılmasına karar verilmiştir.

Tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında engelli öğrencilerin (bedensel engelli, görme engelli, işitme engelli, otizm) özel yetenek sınavı ile öğrenci alan programlara YGS puanları değerlendirmeye katılmadan (ÖSYS Kılavuzlarında yer alan formül kullanılmadan) yetenek sınav sonucuna göre değerlendirilerek, yetenek sınavını kazanan öğrencilerin kayıtlarının yapılması uygun görülmüş ve 2014-2015 eğitim öğretim yılına ilişkin değerlendirme ve kayıt işlemleri sona erdiğinden söz konusu karar uyarınca bu döneme mahsus olmak üzere yetenek sınavında başarılı olan öğrencilerinde kontenjana bakılmaksızın kayıtlarının yapılmasına karar verilmiştir.

2- İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DERS MUAFİYETLERİ İLİŞKİN 16 ARALIK 2014 TARİHLİ YÜKSEKÖĞRETİM GENEL KURUL TOPLANTISI

25/12/2014 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında; Kurulumuz Engelli Öğrenci Komisyonu'nun 16/12/2014 tarihli toplantısında alınan görüşü de dikkate alınarak, temel ve ortaöğretimde yabancı dil dersinden muaf olan işitme engelli öğrencilerin, talep etmeleri halinde yabancı dil dersi yerine, üniversitelerinin ilgili kurullarının belirleyeceği eşdeğer kredide bir dersin verilmesine karar verilmiştir.

3- ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DERS MUAFİYETLERİNE İLİŞKİN YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI'NIN YAZISI

T. C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : B.30.0.EÖB.0.00.00.03-01.03 - 5321
Konu : Özürlü öğrencilerin ders muafiyeti

Bilkent / ANKARA

22.10.2009*034588

İlgi : Fatih Üniversitesi Rektörlüğü'nün 15/10/2009 tarih ve B.30.2.FTH.0.00.00.00/6436 sayılı yazısı.

23/02/1990 tarihli Yürütme Kurulu toplantısında alınan; özürlü öğrenciler için özürleri ile doğrudan ilgili olan derslerden; ders seçmeli ise başka bir dersi seçmesi, ders zorunlu ise, öğrencilerin bu derslerden muaf tutulması hususunda ilgili yönetim kurulunca 2547 sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 18/b-5 maddesi uyarınca karar alınmasının uygun olduğuna ilişkin karar 21/07/2006 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında yeniden görüşülmüş ve anılan kararın aynen uygulanmasına devam edilmesi hususunda verilen karar 08/10/2009 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında yeniden incelenerek, 5378 Sayılı Kanun'da "Hiçbir gerekçeyle özürlülerin eğitim alması engellenemez. Özürlü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürlü olmayanlarla eşit eğitim imkanı sağlanır" hükmü ile yükseköğretim programlarında verilen mesleki yeterliklerin tam olarak kazanılabilmesi için 21/07/2006 tarihli YÖK Genel Kurul Kararının iptal edilmesine, engelli öğrencilerin başvuruları halinde öğrenciye varsa başvurdukları dersin eşdeğerinin verilmesinin sağlanmasına, bunun sağlanamaması durumunda ise ders programının bu konuda gelişen program ve teknik kullanılarak öğrenciye uyarlanmasına karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Ömer DEMİR
Başkan Vekili

DAĞITIM:

Gereği:

- Tüm Üniversite Rektörlüklerine

Bilgi:

- UAK Başkanlığına
- Yükseköğretim Dent.Krl.Başkanlığına
- ÖSYM Başkanlığına

4- ARA VE FİNAL SINAVLARINDA ENGELLİ ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

T. C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : B.30.0.EÖB.0.00.00.03-01.03 - 5321
Konu : Özürli öğrencilerin ders muafiyeti

Bilkent / ANKARA

22.10.2009-034588

İlgi : Fatih Üniversitesi Rektörlüğü'nün 15/10/2009 tarih ve B.30.2.FTH.0.00.00.00/6436 sayılı yazısı.

23/02/1990 tarihli Yürütme Kurulu toplantısında alınan; özürli öğrenciler için özürleri ile doğrudan ilgili olan derslerden; ders seçmeli ise başka bir dersi seçmesi, ders zorunlu ise, öğrencilerin bu derslerden muaf tutulması hususunda ilgili yönetim kurulunca 2547 sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 18/b-5 maddesi uyarınca karar alınmasının uygun olduğuna ilişkin karar 21/07/2006 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında yeniden görüşülmüş ve anılan kararın aynen uygulanmasına devam edilmesi hususunda verilen karar 08/10/2009 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında yeniden incelenerek, 5378 Sayılı Kanun'da "Hiçbir gerekçeyle özürli öğrencilerin eğitim alması engellenemez. Özürli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürli olmayanlarla eşit eğitim imkanı sağlanır" hükmü ile yükseköğretim programlarında verilen mesleki yeterliklerin tam olarak kazanılabilmesi için 21/07/2006 tarihli YÖK Genel Kurul Kararının iptal edilmesine, engelli öğrencilerin başvuruları halinde öğrenciye varsa başvurdukları dersin eşdeğerinin verilmesinin sağlanmasına, bunun sağlanamaması durumunda ise ders programının bu konuda gelişen program ve teknik kullanılarak öğrenciye uyarlanmasına karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Ömer DEMİR
Başkan Vekili

DAĞITIM:

Gereği:

- Tüm Üniversite Rektörlüklerine

Bilgi:

- ÜAK Başkanlığına
- Yükseköğretim Dent.Krl.Başkanlığına
- ÖSYM Başkanlığına

T. C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : B.30.0.EÖB.0.00.00.03.08.05 - 463
Konu : Özürlü Öğrenciler hk.

Bilkent / ANKARA

04.02.2010 04245

21 Ocak 2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında Özürlü Öğrenci Komisyonu raporu da dikkate alınarak, üniversitelerde yapılan ara sınavlar ve final sınavlarında,

- Sınav görevlilerinin dağıtılması sırasında, sınava katılacak engelli öğrencinin olup olmadığının göz önüne alınmasına,
- Sınav yerlerinin belirlenmesi sırasında, bedensel engelli öğrencilerin bulunduğu derslerin sınavlarının mutlaka erişilebilir ortamlarda yapılmasına,
- Engelli öğrencinin (görme engelli öğrenci) sınavının ayrı bir ortamda bir araştırma görevlisi tarafından yapılmasına

karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Turgut KILIÇ
Genel Sekreter

DAĞITIM:

Gereği:

- Üniversite Rektörlüklerine
- Yüksek Teknoloji Ens.Rek.ne
- Vakıf MYO Müdürlüklerine

Bilgi:

- ÇAK Başk.na
- Yükseköğretim Dent.Krl.Başk.na
- ÖSYM Başk.na

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : B.30.0.EÖB-199
Konu : Özürlü Öğrenciler hk.

09.03.2011-038313

Yükseköğretim Kurulu Özürlü Öğrenci Komisyonu'nun, yükseköğretim kurumlarında özürlü öğrencilerle ilgili yürütülen ara sınavlar ve final sınavlarına ilişkin 21 Ocak 2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul kararında değişiklik yapılmasına ilişkin teklifi 25/08/2011 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında

a) Sınav görevlilerinin dağıtılması sırasında, sınava katılacak engelli öğrencinin olup olmadığının göz önüne alınması,

b) Sınav yerlerinin belirlenmesi sırasında, bedensel engelli öğrencilerin bulunduğu derslerin sınavlarının mutlaka erişilebilir ortamlarda yapılması,

c) Engelli öğrencinin (görme engelli öğrenci) sınavının ayrı bir ortamda bir araştırma görevlisi tarafından yapılması,

kararları yeniden görüşülerek, söz konusu kararların

a) Sınav görevlilerinin dağıtılması sırasında, sınava katılacak engelli öğrencinin olup olmadığının göz önüne alınmasına,

b) Sınav yerlerinin belirlenmesi sırasında, bedensel engelli öğrencilerin bulunduğu derslerin sınavlarının mutlaka erişilebilir ortamlarda yapılması,

c) Engelli öğrencinin (görme engelli öğrenci) sınavının ayrı bir ortamda bir araştırma görevlisi tarafından yapılmasına, seçilen araştırma görevlisinin sınav olunan dersin bulunduğu bölümden ve o dersin kavram ve terminolojisine hakim kişiler arasından görevlendirilmesine,

d) Araştırma görevlisinin bulunmadığı durumlarda sınavın, dersi veren öğretim elemanı tarafından veya o bölümün başka bir öğretim elemanı tarafından uygulanmasına,

e) Seçilen ayrı ortamın, öğrencinin sınavla ilgili değişiklikleri öğrenebilmesi ve gereğinde soru sorabilmesi için diğer öğrencilerin sınav oldukları sınav salonuna yakın bir yerde bulundurulmasına,

f) Engelli öğrenci (görme engelli) isteğine göre sınav kağıdının Braille alfabesi veya kişinin isteği ölçüsünde büyük puntolu olarak kişiye verilmesine, bu tür konularla ilgili olarak üniversite engelli öğrenci birimleri ile işbirliği yapılmasına,

g) Raporla belgelenmiş engellilik durumlarında öğrenci talep ederse üniversite engelli öğrenci birimleriyle işbirliği ile öğrencilerin gerekirse ayrı ortamda sınava alınmasına,

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

2.

h) Engelli öğrenciler için (özellikle işitme engelliler) öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda en erişilebilir sınav formatının belirlenmesine,

ı) Raporla belirlenmiş engellilik durumlarında üniversite engelli öğrenci birimleri ile işbirliği ile öğrencilere ek süre verilmesine (engel durumuna göre)

şeklinde belirlenmesine karar verilmiştir.

Gereği için bilgilerinize arz ederim.

Turgut KILIÇ
Genel Sekreter

DAĞITIM:

Gereği:

- Üniversite Rektörlüklerine
- Yüksek Teknoloji Ens.Rek.ne
- Vakıf MYO Müdürlüklerine

Bilgi:

- ÜAK Başk.na
- Yükseköğretim Dent.Krl.Başk.na
- ÖSYM Başk.na

5- ÖĞRETİM ELEMANLARININ DERS VE SINAV UYGULAMALARINDA DİKKAT EDECEKLERİ HUSUSLAR

Engel Grupları/ Konular	Görme	İşitme	Ortopedik	Zihinsel	Duyusal
Ders Uygulamaları	1. Görsel ders materyallerinde yeterli açıklamaları ve belimlemelerin yapılması, 2. Uygulama dersleriyle ilgili olarak gerekli tedbirlerin alınması hocanın sorumluluğundadır. 3. Öğrencinin özelliklerine göre ders materyallerinin hazırlanması için tedbirlerin alınması(Büyük punto vb.)	1. İşitme engelli öğrencinin varlığını dikkate almalı ve görsel materyallere daha fazla yer vermeli,	1. Not tutmada zorlanan ve veya konuşmakta zorlanan öğrencilerin bu notlara erişiminin sağlanması	1. BEP, BOP hazırlanan derslerin bu çerçevede yönetilmesi,	1. PDR uzmanları ve özel eğitim birimlerinden yardım alınması,
Sınavlar	1. YÖK'ün sınav yönetmeliğinin dikkate alınması 2. Sınavların rehber eşliğinde (okuyucu ve yazıcı), 3. Az gören öğrenciler için büyük puntolu sınav kâğıtlarının hazırlanması, 4. En az %50 ek sınav süresinin verilmesi 5. Bilgi sistemlerindeki gelişmeler ışığında bu konunun araştırılması, sınav esnasında araç kullanacak öğrencilere destek olunması. 6. Okuyucu ve yazıcıların seçiminde dikkatli ve alan bilgisi olmasına dikkat edilmesi.	1. YÖK'ün sınav yönetmeliğinin dikkate alınması 2. Soru dilinin dikkate alınması ve kelimelerin daha öznetle seçilmesi 3. Sınavla ilgili açıklamaları yazılı olarak kendisine verilmesi 4. Sınav değerlendirilmesi sırasında imla kurallarının dikkate alınmaması,	1. Elini kullanmakta zorlanan öğrencilerin işaretleyici, yazıcı ve benzer teknik desteğin sağlanması, 2. Talep edildiği sürece ek sınav süresinin verilmesi, 3. Sınav salonunun erişilebilir ve dersliğin ya da salonun uygunluğunun sağlanması 4. Uygulamalı derslerin sınavlarında öğrencinin özelliğine uygun ölçme yöntemlerinin geliştirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması,	1. Sınavların hazırlanan BEP, BOP çerçevesinde yapılması, 2. Sınav gözetmenliği yapan personelin bu konuda bilgilendirilmesinin yapılması,	1. Öğrencilerin sınavlarının bireysel olarak yapılması, 2. Sınav gözetmenliği yapan personelin bu konuda bilgilendirilmesinin yapılması,

MEVZUAT

EK 1: ENGELLİLER HAKKINDA KANUN ⁽¹⁾

9463

Kanun Numarası : 5378

Kabul Tarihi : 1/7/2005

Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 7/7/2005 Sayı : 25868

Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 44

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Genel Esaslar

Amaç

Madde 1- (Değişik:6/2/2014-6518/62 md.)

Bu Kanunun amacı; engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır.

Kapsam ⁽¹⁾

Madde 2- Bu Kanun engellileri, ailelerini, engellilere yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşlar ile diğer ilgilileri kapsar.

Tanımlar

Madde 3- (Değişik:6/2/2014-6518/63 md.)

Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Doğrudan ayrımcılık: Engelliliğe dayalı ayrımcılık temeline dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi,

b) Dolaylı ayrımcılık: Görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda engelliliğe dayalı ayrımcılık temeliyle bağlantılı olarak, engellinin hak ve özgürlüklerden yararlanması bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını,

c) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireyi,

d) Engelliliğe dayalı ayrımcılık: Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı,

e) Engellilik durumu: Bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel gereksinimlerini, uluslararası yöntemleri temel alarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamaları,

(1) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle;

a) Bu Kanunun Adında yer alan "Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması" ibaresi "Engelliler",

b) 2 nci maddesinde yer alan "özürlüleri" ve "özürlülere" ibareleri sırasıyla "engellileri" ve "engellilere",

9464

f) Erişilebilirlik: Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını,

g) Erişilebilirlik standartları: Türk Standardları Enstitüsünün erişilebilirlikle ilgili yayımladığı standartları,

h) Habilitasyon: Engellinin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılayabilmesini veya yaşamını bağımsız bir şekilde sürdürebilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler kazandırmaya yönelik hizmetleri,

i) Korumalı işyeri: İş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engellilere mesleki rehabilitasyon sağlamak ve istihdam oluşturmak amacıyla Devlet tarafından teknik ve mali yönden desteklenen ve çalışma ortamı özel olarak düzenlenen işyerini,

j) Makul düzenleme: Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri,

k) Rehabilitasyon: Herhangi bir nedenle oluşan engelin etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmeyi ve engellinin hayatını bağımsız bir şekilde sürdürebilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler geliştirmeye yönelik hizmetleri,

l) Umuma açık hizmet veren yapı: Kamu hizmeti için kullanılan resmî binalar, ibadet yerleri, özel eğitim ve özel sağlık tesisleri; sinema, tiyatro, opera, müze, kütüphane, konferans salonu gibi kültürel binalar ile gazino, düğün salonu gibi eğlence yapıları; otel, özel yurt, iş hanı, büro, pasaj, çarşı gibi ticari yapılar; spor tesisleri, genel otopark ve buna benzer umuma ait binaları,

ifade eder.

Genel esaslar

Madde 4- (Değişik:6/2/2014-6518/64 md.)

Bu Kanun kapsamında bulunan hizmetlerin yerine getirilmesinde;

- a) Engellilerin insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, kendi seçimlerini yapma özgürlüğünü ve bağımsızlığını kapsayacak şekilde bireysel özerkliğine saygı gösterilmesi esastır.
- b) Engelliliğe dayalı ayrımcılık yapılamaz, ayrımcılıkla mücadele engellilere yönelik politikaların temel esasıdır.
- c) Engellilerin tüm hak ve hizmetlerden yararlanması için fırsat eşitliğinin sağlanması esastır.
- d) Engellilerin bağımsız yaşayabilmeleri ve topluma tam ve etkin katılımları için erişilebilirliğin sağlanması esastır.
- e) Engellilerin ve engelliliğin her tür istismarının önlenmesi esastır.
- f) Engellilere yönelik hizmetlerin sunumunda aile bütünlüğünün korunması esastır.
- g) Engeli olan çocuklara yönelik hizmetlerde çocuğun üstün yararının gözetilmesi esastır.
- h) Engeli olan kadın ve kız çocuklarının çok yönlü ayrımcılığa maruz kalmaları önlenerek hak ve özgürlüklerden yararlanmalarının sağlanması esastır.
- i) Engellilere yönelik politika oluşturma, karar alma ve hizmet sunumu süreçlerinde engellilerin, ailelerinin ve engellileri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımının sağlanması esastır.
- j) Engellilere yönelik mevzuat düzenlemelerinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görüşü alınır.

9464-1

Ayrımcılık

Madde 4/A- (Ek:6/2/2014-6518/65 md.)

Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır.

Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır.

Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını

sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez.

Topluma dâhil olma

Madde 4/B- (Ek:6/2/2014-6518/66 md.)

Engellilerin toplumdaki tecrit edilmeleri ve ayrı tutulmaları önlenir.

Engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda bağımsız olarak toplum içinde yaşamaları esas olup, özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar.

Engellilerin topluma dâhil olmaları ve toplum içinde yaşamaları amacıyla bireysel destek hizmetleri de dâhil olmak üzere ihtiyaç duydukları toplum temelli destek hizmetlerine erişimleri sağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM⁽¹⁾

Engellilik Durumu, Destek ve Bakım, Habilitasyon ve Rehabilitasyon, İstihdam, Eğitim ve Öğretim, Erişilebilirlik

Engellilik durumu⁽²⁾

Madde 5- (Değişik:6/2/2014-6518/67 md.)

Bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel ihtiyaçlarını belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamalarda uluslararası temel yöntemler esas alınır. Engellilik durumunun tespit ve uygulama esasları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığının görüşleri alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Destek ve bakım⁽³⁾

Madde 6- (Değişik:6/2/2014-6518/68 md.)

Engellilerin öncelikle bulundukları ortamda bağımsız yaşayabilmeleri için durumlarına uygun olarak gerekli psikososyal destek ve bakım hizmetleri sunulur. Destek ve bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik, sosyal, kültürel ve manevi ihtiyaçları ailesi de gözetilerek dikkate alınır. Destek ve bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli olan çalışmalar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca yürütülür.

- (1) Bu bölümün başlığı, “Sınıflandırma, Bakım, Rehabilitasyon, İstihdam, Eğitim, İş ve Meslek Analizi” iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.
- (2) Bu maddenin başlığı, “Sınıflandırma” iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.
- (3) Bu maddenin başlığı, “Bakım” iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 68 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

9464-2

Erişilebilirlik ⁽¹⁾

Madde 7- (Değişik:6/2/2014-6518/69 md.)

Yapılı çevrede engellilerin erişebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanır.

Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişebilirliğine uygun olması zorunludur.

Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır.

Hizmet sunumu

Madde 8- (Mülga:6/2/2014-6518/124 md.)

Bakım çeşitleri

Madde 9- (Mülga:6/2/2014-6518/124 md.)

(1) Bu maddenin başlığı, "Ruhsatlandırma" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 69 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Habilitasyon ve rehabilitasyon ⁽¹⁾

Madde 10- (Değişik:6/2/2014-6518/70 md.)

Toplumsal hayata katılım ve eşitlik temelinde engellilere habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetleri verilir. Habilitasyon ve rehabilitasyon kararının alınması, planlanması, yürütülmesi ve sonlandırılması dâhil her aşamasında engelli ve ailesinin aktif ve etkin katılımı sağlanır.

Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerinin mümkün olan en erken evrede başlaması ve engellinin yerleşim yerine en yakın yerde verilmesi esastır.

Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerinde ihtiyaç duyulan personelin yetiştirilmesine yönelik eğitim programları geliştirilir. Habilitasyon ve rehabilitasyonda kullanılan yardımcı araç gereçlere, destek teknolojilerine ve bunlara ilişkin bilgiye erişebilirliğin sağlanması için gerekli tedbirler alınır.

Erken tanı ve koruyucu hizmetler ⁽²⁾

Madde 11- Yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duysal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve engelliliğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, engelliliğin önlenmesi, var olan engelliliğin şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi ve ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığınca planlanır ve yürütülür.

İş ve meslek analizi

Madde 12- (Mülga:6/2/2014-6518/124 md.)

Meslekî habilitasyon ve rehabilitasyon ⁽³⁾

Madde 13- (Değişik:6/2/2014-6518/71 md.)

Engellilerin meslek seçebilmesi ve bu alanda eğitim alabilmesi için gerekli tedbirler alınır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan iş ve meslek analizleri doğrultusunda engelliler için Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca mesleki habilitasyon, rehabilitasyon ve eğitim programları geliştirilir.

Engellilerin mesleki habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetleri, kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve diğer gerçek veya tüzel kişiler tarafından da gerçekleştirilebilir.

Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

-
- (1) Bu maddenin başlığı, "Rehabilitasyon" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 70 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.
- (2) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülüğe", "özürlülüğün" ve "özürlü" ibareleri sırasıyla "engelliliğe", "engelliliğin" ve "engelliliğin" şeklinde değiştirilmiştir.
- (3) Bu maddenin başlığı, "Mesleki rehabilitasyon" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 71 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

9466

İstihdam

Madde 14- (Değişik:6/2/2014-6518/72 md.)

Engellilerin iş gücü piyasası ve çalışma ortamında sürdürülebilir istihdamı için kendi işini kurmaya rehberlik ve mesleki danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi de dâhil olmak üzere gerekli tedbirler alınır.

İşe başvuru, alım, önerilen çalışma süreleri ve şartları ile istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi, sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları dâhil olmak üzere istihdama ilişkin hiçbir hususta engelliliğe dayalı ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan engellilerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, engelinden dolayı diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan engellilerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve engellilerin çalıştığı işyerlerinde makul düzenlemelerin, bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işverenler tarafından yapılması zorunludur.

Engellilik durumları sebebiyle iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engellilerin istihdam edildiği korumalı işyerlerinin statüsü ve bu işyerleriyle ilgili usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Eğitim ve öğretim

Madde 15- (Değişik:6/2/2014-6518/73 md.)

Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelliler, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından

ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılır.

Genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilir.

Örgün eğitim programlarına farklı nedenlerle geç başlamış engellilerin bu eğitime dâhil edilmesi için gerekli tedbirler alınır.

Üniversite öğrencilerinden engelli olanların öğrenime etkin katılımlarını sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu koordinasyonunda, yükseköğretim kurumları bünyesinde, engellilere uygun araç-gereç ve ders materyallerinin, uygun eğitim, araştırma ve barınma ortamlarının temini ile eğitim süreçlerinde yaşadıkları sorunların çözümü gibi konularda çalışma yapmak üzere Engelliler Danışma ve Koordinasyon Merkezleri kurulur.

Engelliler Danışma ve Koordinasyon Merkezinin çalışma usul ve esasları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

İşitme engellilerin eğitim ve iletişimlerinin sağlanması amacıyla Türk işaret dili sistemi oluşturulur. Bu sistemin oluşturulmasına, geliştirilmesine ve uygulanmasına yönelik çalışmaların esas ve usulleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinatörlüğünde, Millî Eğitim Bakanlığı ve Türk Dil Kurumu Başkanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Engellilerin her türlü eğitim, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma yazılı, sesli, elektronik kitap; alt yazılı, işaret dili tercümesi ve sesli betimlemeli film ve benzeri materyal temin edilmesine ilişkin gerekli işlemler Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürütülür.

9466-1

Eğitsel değerlendirme

Madde 16- (Değişik:6/2/2014-6518/74 md.)

Bireylerin eğitsel değerlendirme, tanılama ve yönlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemler rehberlik ve araştırma merkezi bünyesinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılır. Bu sürecin her aşamasında aile bilgilendirilerek görüşü alınır ve sürece katılımı sağlanır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu

belirlenen bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca rapor hazırlanır ve eğitim planı geliştirilir. Bu planlama her yıl revize edilir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri ilgi, istek, gelişim özellikleri, akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları doğrultusunda örgün ve yaygın eğitim kurumlarına yönlendirir.

Kurulun teşkili ile çalışma usul ve esasları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

9467

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Değiştirilen Hükümler

Madde 17-18- (8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 19- (23.6.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 20-21- (14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 22- (29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 23-24- (18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 25- (1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 26-30- (24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 31- (13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 32- (25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 33- (21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 34- (7.5.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 35- (30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 36- (28.12.1993 tarihli ve 3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 37- (13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 38- (22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 39- (22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 40- (10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 41- (26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 42-48- (25.3.1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 49- a) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bölümünden çıkarılmış, ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin adı geçen Genel Müdürlüğe ait bölümüne eklenmiştir.

b) Ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Özürlüler İdaresi Başkanlığı bölümünden çıkarılmış, ekli (4) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek

adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağılı (I) sayılı cetvelin adı geçen Başkanlığa ait bölümüne eklenmiştir.⁽¹⁾

(1) Bu madde ile iptal ve ihdas edilen kadrolar için 7/7/2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmi Gazete'ye bakınız.

9468

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 50- a) 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ek 37 nci maddesi,

b) 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 668 inci maddesinin üçüncü fıkrası,

c) 22.4.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin son fıkrası,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde yürürlüğe konulur.

Geçici Madde 2- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir.

Geçici Madde 3- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan araçlarla sağlanan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde, sürücü koltuğu hariç dokuz ila on altı oturma yeri olan araçlarla verilen toplu taşıma hizmetleri, turizm taşımacılığı yapılan araçlarla

sağlanan taşıma hizmetleri ve özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma hizmetleri ile yolcu gemileri 7/7/2018 tarihine kadar engelliler için erişilebilir duruma getirilir. ^{(1) (3)(4)(5)}

(Ek:6/2/2014-6518/75 md.) 7/7/2018 tarihine kadar, karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirler arası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler, engelli bireyin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini azami yetmiş iki saat içinde karşılamakla yükümlüdür.

(Ek:6/2/2014-6518/75 md.) 7/7/2018 tarihine kadar, servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişiler, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlamakla yükümlüdür.

(Ek:6/2/2014-6518/75 md.; Mülga: 10/9/2014-6552/144 md.; Yeniden düzenleme: 18/11/2014-6567/1 md.) Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra üretilen şehirler arası ve uluslararası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin ve çalışma ruhsatı verilmez.

- (1) 4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunun 34 üncü maddesiyle, bu maddede yer alan "yedi yıl" ibaresi "sekiz yıl" şeklinde değiştirilmiştir.
- (2) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülerin" ibaresi "engellilerin" şeklinde değiştirilmiştir.
- (3) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülerin" ve "özürlüler" ibareleri sırasıyla "engellilerin" ve "engelliler" şeklinde değiştirilmiştir.
- (4) 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 75 inci maddesiyle, bu fıkarda yer alan "denetimlerinde olan" ibaresinden sonra gelmek üzere "sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan araçlarla sağlanan" ibaresi, "sekiz yıl içinde" ibaresinden sonra gelmek üzere, "sürücü koltuğu hariç dokuz ila on altı oturma yeri olan toplu taşıma araçları, yolcu gemileri ile özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma araçları ile turizm taşımacılığı yapılan araçlar 7/7/2018 tarihine kadar" ibaresi eklenmiştir.
- (5) 18/11/2014 tarihli ve 6567 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "toplu taşıma araçları, yolcu gemileri ile özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma araçları ile turizm taşımacılığı yapılan araçlar" ibaresi "araçlarla verilen toplu taşıma

hizmetleri, turizm taşımacılığı yapılan araçlarla sağlanan taşıma hizmetleri ve özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma hizmetleri ile yolcu gemileri” şeklinde değiştirilmiştir.

9468-1

(Ek fıkra: 18/11/2014-6567/1 md.) Şehirler arası yolcu taşıma hizmeti ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı hizmetinin erişilebilir hâle getirilmesi için usul ve esaslar Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının görüşleri alınmak suretiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca bu fıkranın yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Bu Kanunun geçici 2 nci maddesi ile bu maddede belirtilen erişilebilirlik standartlarının ve yükümlülüklerinin uygulanmasının izlenmesi ve denetimi her ilde Aile ve Sosyal Politikalar, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile engelliler ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. İhtiyaç halinde birden fazla komisyon kurulabilir. Denetim sonucunda ilgili belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine eksikleri tamamlaması için birinci fıkra da belirtilen sürenin bitiminden itibaren iki yılı geçmemek üzere ek süre verilebilir. ⁽¹⁾

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Sürenin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının sahibi olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı ellibin lirayı geçemez. İkinci ve üçüncü fıkra da öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği

denetim komisyonlarınca tespit edilen büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için beşbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı beşyüz bin lirayı geçemez. Bu maddeye göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içerisinde ödenir. Genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarları dikkate alınarak erişilebilirlik konusundaki projelerde kullanılmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinde ödenek öngörülür.⁽²⁾

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar; Bilim, Sanayi ve Teknoloji, İçişleri, Maliye, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıklarının ve engelliler ile ilgili konfederasyonların görüşleri alınmak sureti ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca bir yıl içerisinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.⁽³⁾

Geçici Madde 4- Bu Kanunla Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü teşkilat kanunlarında yapılan yeni düzenleme sebebiyle kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde boş bulunan durumlarına uygun kadrolara atanırlar. Bunlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar her türlü malî haklarını eski kadrolarına göre almaya devam ederler. Söz konusu personelin atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamının net tutarı, eski kadrosunda en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadroda kaldıkları sürece hiçbir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Kadro ve görev unvanı değişmeyenler ise aynı kadro ve görev unvanlarına atanmış sayılırlar.⁽⁴⁾

(1) 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 75 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan "maddenin birinci fıkrasında" ibaresi, "maddede" şeklinde değiştirilmiş, "standartlarının" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve yükümlülüklerinin" ibaresi, "Aile ve Sosyal Politikalar," ibaresinden sonra gelmek üzere "Bilim, Sanayi ve Teknoloji," ibaresi eklenmiştir.

- (2) 18/11/2014 tarihli ve 6567 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "kişilerine" ibaresi "kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine" şeklinde, "Sürenin bitiminden" ibaresi "ikinci ve üçüncü fıkroda öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden" olarak değiştirilmiştir.
- (3) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülerin" ve "özürlüler" ibareleri sırasıyla "engellilerin" ve "engelliler" şeklinde değiştirilmiştir.
- (4) 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 75 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan "uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar;" ibaresinden sonra gelmek üzere "Bilim, Sanayi ve Teknoloji," ibaresi eklenmiştir.

9468-2

Mevcut belgelerin geçerliliği

Geçici Madde 5- (Ek: 25/4/2013-6462/2 md.)

Engelli bireylerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilgili mevzuatına göre almış oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden hâlen yararlanmakta oldukları hak ve menfaatlerin, sağlık kurulu raporu dışındaki diğer şartların muhafaza edilmesi ve ilgili mevzuatına göre bu hak ve menfaatlerin devamının mümkün olması kaydıyla, önceki raporların geçerlilik süresi içinde aynı şekilde uygulanmasına devam olunur. Ayrıca, engelli bireylerin ilgili mevzuatına uygun olarak daha önceden almış oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden engellilik durumlarının tespitine veya engellilikleri dolayısıyla kendilerine veya yakınlarına kolaylıklar ya da haklar teminine yönelik olarak bu maddenin yayımı tarihine kadar verilmiş olan özür, sakat, çürük veya zihinsel ya da bedensel engelleri niteleyen benzeri ibareleri içeren belge, kimlik, kart ve benzeri belgelerin, geçerli oldukları süreler dâhilinde yenilenmeleri gerekmez.

Yürürlük

Madde 51- Bu Kanunun 35 inci maddesi ile 50 nci maddesinin (a) bendi 1.6.2006 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 52- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**5378 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun Numarası	5378 sayılı Kanunun değişen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6353	Geçici Madde 2 ve 3	12/7/2012
6462	Kanunun Adı, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, Geçici Madde 2 , 3, 5	3/5/2013
6518	1, 3, 4, 4/A, 4/B, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, Geçici Madde 3, II. Bölüm Başlığı	19/2/2014
6552	Geçici Madde 3	11/9/2014
6567	Geçici Madde 3	26/11/2014

EK 2: YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI ENGELLİLER DANIŞMA VE KOORDİNASYON YÖNETMELİĞİ⁽¹⁾

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (Değişik: RG-14/2/2014-28913)

(1) Bu Yönetmeliğin amacı; yükseköğrenim gören engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için gerekli akademik ortamın hazırlanmasını ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeler yapmak üzere, Yükseköğretim Kurulu Engelli Öğrenciler Komisyonu, Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi, ÖSYM Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi ile yükseköğretim kurumları bünyesinde oluşturulacak engelli öğrenci birimlerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (Değişik: RG-14/2/2014-28913)

(1) Bu Yönetmelik, Yükseköğretim Kurulu Engelli Öğrenciler Komisyonu, Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi ile ÖSYM Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi ve yükseköğretim kurumları bünyesinde oluşturulacak engelli öğrenci birimlerinin görev ve faaliyet alanlarına ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (Değişik: RG-14/2/2014-28913)

(1) Bu Yönetmelik, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 15 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) **(Değişik: RG-14/2/2014-28913)** Komisyon: Yükseköğretim Kurulu Engelli Öğrenciler Komisyonunu,

b) ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezini,

c) **(Değişik: RG-14/2/2014-28913)** Engelli öğrenci: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan yükseköğrenim öğrencisini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

(Değişik bölüm başlığı: RG-14/2/2014-28913)

Engelli Öğrenciler ile İlgili Komisyon ve Birimler

Yükseköğretim kurulu engelli öğrenciler komisyonu

MADDE 5 – (Başlığı ile birlikte değişik: RG-14/2/2014-28913)

(1) Yükseköğretim Kurulu bünyesinde yükseköğrenim aşamasına gelen veya yükseköğrenim gören engelli öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemek, belirlenen ihtiyaçlara göre yapılması gereken idari düzenlemeleri planlamak ve gerekli alt yapı standartlarını oluşturarak ilgili yükseköğretim kurumları arasında koordinasyonu sağlamak üzere Yükseköğretim Kurulu Engelli Öğrenciler Komisyonu oluşturulur. Komisyon, Yükseköğretim Yürütme Kurulu üyelerinden birinin başkanlığında üçü engellilik alanında bilgi sahibi, tercihen ilgili alanlardaki akademisyenlerden ve en az yüksek lisans düzeyinde eğitim görmekte olan engelli bir öğrenci temsilcisinden olmak üzere en az beş kişiden oluşur. Komisyon üyeleri Yükseköğretim Kurulu Başkanı tarafından üç yıl için görevlendirilir. Süresi biten üyelerin yeniden görevlendirilmeleri mümkündür.

Komisyonun görevleri

MADDE 6 – (Değişik: RG-14/2/2014-28913)

(1) Komisyonun görevleri şunlardır:

a) Engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını desteklemek, öğrenim ve eğitim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacı ile sorunlarını belirlemek, çözüme yönelik gerekli planlamaları yapmak, politikalar ve stratejiler üretmek ve bunları Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına sunmak.

b) Engelli öğrencilerin, yükseköğretimde karşılaşılabilecekleri ulaşılabilirlik ve erişilebilirlik sorunlarına çözüm üretmek.

c) Engelli öğrencilere uygun eğitim araç-gereçleri, ders materyalleri, ders geçme ve sınav koşullarının hazırlanmasına yönelik standartları oluşturmak.

ç) Engelli öğrencilerin yatay ve dikey geçiş ile ders denkliklerinin ölçütlerini düzenlemek üzere önerilerini ilgili kurullara sunmak.

d) Üniversitelerde kurulacak engelli öğrenci birimlerinin işleyiş koşullarını ve ilkelerini belirlemek.

e) Üniversite yerleşkelerinin engellilere göre düzenlenmesine ilişkin yapılanmaları takip etmek veya ettirmek.

f) Engellilerle ilgili derslerin veya konuların yükseköğretim kurumlarının lisans programlarına alınması yönünde çalışmalar yapmak ve ilgili kurullara sunmak.

Engelli öğrenciler danışma ve koordinasyon birimi

MADDE 7 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-14/2/2014-28913)

(1) Yükseköğretim Kurulu bünyesinde; Komisyona destek hizmetleri vermek, raportörlük yapmak, engelli üniversite öğrencilerine destekleyici ve iyi kaynaklarla donatılmış bir akademik ortam sağlamak için yükseköğretim kurumları engelli öğrenci birimleri ile koordinasyon halinde çalışmak üzere kadrolu Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi kurulur. Bu birimde görev alacak görevlilerden birinin engellilik alanlarıyla ilgili en az lisans mezunu olmasına özen gösterilir.

Engelli öğrenciler danışma ve koordinasyon biriminin görevleri

MADDE 8 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-14/2/2014-28913)

(1) Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Biriminin görevleri şunlardır:

- a) Komisyona iletilecek öğrenci başvurularını düzenlemek.
- b)Yapılacak işlemlere esas olmak üzere komisyona raportörlük yapmak.
- c) Komisyon toplantı tutanak ve evraklarını düzenlemek.
- ç) Üniversitelerde kayıtlı engelli öğrencilerle ilgili istatistikî verileri tutmak.
- d) Ders materyallerinin hazırlanmasında, engellilere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının düzenlenmesinde üniversiteler arası koordinasyonu sağlamak.
- e) Üniversitelerden gelen raporları ve Yükseköğretim Kurulu ile ÖSYM bünyesinde yapılan çalışmaları her öğretim yılı sonunda rapor haline getirmek.
- f)Yükseköğretim Kurulu internet sitesinde engellilerin erişebilirliklerine uygun bir bölüm hazırlamak ve bilgileri sürekli güncellemek.

ÖSYM engelli öğrenciler danışma ve koordinasyon birimi

MADDE 9 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-14/2/2014-28913)

(1) ÖSYM bünyesinde Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi oluşturulur. Birimin çalışma usul ve esasları ÖSYM Başkanlığınca belirlenir. Birimde engellilik alanında bilgi sahibi ve deneyimli, tercihen ilgili alanlardan mezun en az bir uzman bulunur. Gerektiğinde bu birimde engellilikle ilgili öğretim elemanları, uzman ve öğretmenler danışman olarak görevlendirilebilir.

ÖSYM engelli öğrenciler danışma ve koordinasyon biriminin görevleri

MADDE 10 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-14/2/2014-28913)

(1) ÖSYM Engelli Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Biriminin

görevleri şunlardır:

a) Yükseköğretim programlarında öğrenim görmek isteyen engelli öğrencilere öğrenim görmek istedikleri program hakkında danışmanlık yapmak.

b) Üniversitelerin engelli öğrenciler için açılmış olan entegre yükseköğretim programları listesini, yükseköğretim kurumları ile işbirliği yapmak suretiyle oluşturarak sınav kılavuzuna konulması için gerekli açıklamaları hazırlamak.

c) Adayın ÖSYM'ye göndermesi gereken engel türü ve rapor bilgileri ile sınav sırasında ne tür desteğe gereksinimi olduğuna dair dilekçe ve benzeri belgilere ilişkin sınav kılavuzuna konacak açıklamaları hazırlamak.

ç) Uzmanlar tarafından incelenen sağlık raporları ve talep formlarının kabul veya ret şeklindeki sonuçlarını sınav öncesi engelli adaya bildirmek.

d) Sınav ortamlarının engel durumuna göre seçilmesi veya düzenlenmesi konusunda gerekli çalışmaları yapmak.

e) Merkezi sınavlarla yerleştirilen engelli adayların istatistikî verilerini oluşturmak ve kamuoyunun bilgisine sunmak.

f) Bireylerin engel durumları esas alınarak sınavlarda görev alan okuyucuların seçimi hakkında çalışmalar yapmak.

Yükseköğretim kurumları engelli öğrenci birimleri

MADDE 11 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-14/2/2014-28913)

(1) Yükseköğretim kurumları tarafından eğitim öğretim işlerinden sorumlu bir rektör yardımcısı başkanlığında ve sorumluluğunda, engelliler alanında uzmanlaşmış veya özel eğitim alanına yakın alanda uzmanlaşmış koordinatör öğretim elemanları veya yardımcıları ile ilgili daire başkanlıkları, fakülte, yüksekokullar ve enstitülerin görevlendireceği yönetici veya akademik kişilerden seçilmiş temsilcilerden oluşan, engelli öğrencilerin idari, fiziksel, barınma ihtiyaçları ile sosyal ve akademik alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip, yapılacak çalışmaları planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek üzere, doğrudan rektörlüğe bağlı

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 13 – (1) 20/6/2006 tarihli ve 26204 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Yükseköğretim Kurulu Başkanı yürütür.

(1) Bu yönetmeliğin adı “Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” iken 14/2/2014 tarihli ve 28913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile metne işlendiği biçimde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete’nin	
Tarihi	Sayısı
14/8/2010	27672
Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin	
Tarihi	Sayısı
3/1/2013	28517
14/2/2014	28913

EK 3: ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN VE ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN SÖZLEŞME

Kanun Numarası: 5825

Kabul Tarihi : 3/12/2008

Yayımlandığı R.Gazete: Tarih : 18/12/2008 Sayı : 27084

Madde 2

Tanımlar

İşbu Sözleşmenin amaçları açısından;

“İletişim” erişilebilir bilgi ve iletişim teknolojisi dahil dilleri, metin gösterimini, Braille alfabesi kullanarak ve dokunarak iletişimi, büyük harflerle baskıyı, yazılı, işitsel ve erişilebilir çoklu medyayı, sade dili, işitsel okumayı, beden dilini, diğer tür, biçem ve araçlarla gerçekleşen iletişimi içermektedir;

“Dil” sözlü dili, işaret dilini ve sözlü olmayan diğer dilleri kapsamaktadır;

“Engelliliğe dayalı ayrımcılık” siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dahil her türlü ayrımcılığı kapsar.

“Makul düzenleme”, engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemeleri ifade eder.

“Evrensel tasarım” ürünlerin, çevrenin, programların ve hizmetlerin özel bir ek tasarıma veya düzenlemeye gerek duyulmaksızın, mümkün olduğunca herkes tarafından kullanılabilirlikte tasarlanmasıdır. “Evrensel tasarım”

gerek duyulduğu takdirde bazı engelli grupları için ihtiyaç duyulan yardımcı cihazların tasarımı zorunluluğunu da dışlamayacaktır.

Madde 8

Bilinçlendirme

1. Taraf Devletler, aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek için acil, etkin ve uygun tedbirleri almayı taahhüt eder:

- (a) Aile dahil toplumun her kesiminde engellilere yönelik bilinci arttırmak ve engellilerin hakları ve insanlık onurlarına saygı duyulmasını teşvik etmek;
- (b) Yaşamın her alanında engellilere yönelen klişeler, önyargılar, incitici uygulamalar ile cinsiyet ve yaş temelli ayrımcı davranışlarla mücadele etmek;
- (c) Engelli bireylerin kapasiteleri ve katkılarına ilişkin bilinç yaratmak.

2. Bu amaca yönelik tedbirler aşağıdakileri içermektedir:

- (a) Toplumda bilinç yaratmaya yönelik etkin kampanyaların tasarlanması, başlatılması ve sürdürülmesi;
- (*) Engelli bireylerin haklarının kabul edilebilirliği konusunda toplumun eğitimi;
- (**) Engellilere yönelik olumlu yaklaşımların ve toplumsal bilincin artırılması;
- (***) Engelli bireylerin becerileri, meziyetleri ve yeteneklerinin işyerlerine ve iş piyasasına katkısının toplumca tanınmasını teşvik etmek;
- (b) Erken yaştan itibaren tüm çocukların eğitim sisteminin her aşamasında engelli bireylerin insan haklarına saygıyla yaklaşmasını teşvik etmek;
- (c) Tüm kitle iletişim araçlarında engellilerin işbu Sözleşme'nin amacına uygun bir yaklaşımla tanımlanmasını cesaretlendirmek;
- (d) Engellilere ve haklarına ilişkin bilinci artırıcı eğitim programlarını desteklemek.

Madde 21

Düşünce ve İfade Özgürlüğü ile Bilgiye Erişim

Taraf Devletler engellilerin işbu Sözleşme'nin 2. Maddesinde tanımlanmış tüm iletişim araçlarını tercihe bağlı kullanabilmesi, bilgi ve fikir araştırma, alma ve verme özgürlüğü dahil düşünce ve ifade özgürlüğünden diğer bireylerle eşit koşullar altında yararlanabilmesi için uygun tüm tedbirleri alır. Bu tedbirler aşağıdakileri içermelidir:

- (a) Kamuya sunulması amaçlanan bilginin engellilerin erişebileceği biçimlerde ve farklı engelli gruplarına uygun teknolojilerle güncel olarak ve ek bir bedel alınmaksızın sunulması;
- (b) Engellilerin resmi temaslarda işaret dillerini, Braille alfabesini, beden dilini ve tercih ettikleri diğer tüm erişilebilir iletişim araç ve biçimlerini kullanmalarının kolaylaştırılması;
- (c) Kamuya açık hizmet sunan özel kuruluşların internet dahil olmak üzere, engellilerin erişebileceği ve kullanılabileceği biçimde bilgi ve hizmet sunmalarının teşvik edilmesi;
- (d) İnternet aracılığıyla bilgi sunanlar dahil olmak üzere kitle iletişim hizmeti sunan kurumların hizmetlerini engellilerin erişebileceği şekillerde sunmalarının teşvik edilmesi;
- (e) İşaret dili kullanımının kabul ve teşvik edilmesi.

Madde 24

Eğitim

1. Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkanı sağlar. Bunun için aşağıdaki hedefler gözetilmelidir:

(a) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi;

(b) Engellilerin; kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması;

(c) Engellilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması.

2. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçirilmesi için aşağıda belirtilenleri sağlar:

(a) Engelliler engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve ortaöğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır;

(b) Engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir;

(c) Bireylerin ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalıdır;

(d) Engellilerin genel eğitimden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteği almalıdır;

(e) Engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır.

3. Taraf Devletler engellilerin toplumun eşit üyeleri olarak eğitime tam ve eşit katılımlarını kolaylaştırmak için yaşamı ve sosyal gelişim becerilerini öğrenmelerini sağlar. Taraf Devletler bu amaçla aşağıda belirtilen tedbirleri alır:

(a) Braille ve diğer biçimlerdeki yazıların okunmasının öğrenilmesi, beden dilinin ve alternatif iletişim araçları ve biçimleri ile yeni çevreye alışma ve bu çevrede hareket etme becerilerinin öğrenilmesi, akran desteği ve rehberlik hizmetlerinin kolaylaştırılması;

(b) İşaret dilinin öğrenilmesine, işitme ve konuşma engellilerin dilsel kimliğinin gelişimine yardımcı olunması;

(c) Görme, işitme veya hem görme hem işitme-konuşma engellilerin özellikle çocukların eğitiminin en uygun dille, iletişim araç ve biçimleriyle, onların akademik ve sosyal gelişimini artırıcı ortamlarda sunulmasının sağlanması.

4. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçmesini sağlamak için, engelli olanlar dahil olmak üzere, işaret dilini ve Braille alfabesini bilen öğretmenlerin işe alınması ve eğitimin her düzeyinde çalışan uzmanların ve personelin eğitimi için uygun tedbirleri alır. Söz konusu eğitim engelliliğe ilişkin bilincin artırılmasını, alternatif iletişim araç ve biçimleri ile destekleyici eğitim tekniklerinin ve materyallerinin kullanılmasını içermelidir.

5. Taraf Devletler engellilerin genel yüksek okul eğitimine, mesleki eğitime, erişkin eğitime ve ömürboyu süren eğitime ayrımcılığa uğramaksızın diğer bireylerle eşit koşullar altında erişimini sağlar. Taraf Devletler bu amaçla engellilerin ihtiyaçlarına uygun makul düzenlemelerin yapılmasını temin eder.

EK 4: ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

Resmi Gazete Tarihi: 31.05.2006 Resmi Gazete Sayısı: 26184

Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri

MADDE 21 – (1) Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri şunlardır:

k) Yükseköğrenime başvuracak özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin, meslek seçimi ile meslekler ve üniversiteler konusunda bilgilendirilmesini sağlamak.

BEŞİNCİ KISIM

Eğitim Hizmetleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Eğitim Tür ve Kademelerindeki Özel Eğitim Hizmetleri

Yükseköğretimde özel eğitim hizmetleri

MADDE 32 – (1) Ortaöğretimlerini tamamlayan özel eğitime ihtiyacı olan bireyler; RAM'lar, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu veya rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından yükseköğretime yönlendirilirler. **(2)** Yükseköğretime giriş sınavlarında ve değerlendirmede bu bireylerin yetersizlik türü ve özelliklerine uygun düzenlemeler yapılması konularında ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

EK 5: ÖZEL EĞİTİM HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Kanun Hük.Kar.nin Tarihi : 30/5/1997 No :573

Yetki Kanununun Tarihi : 3/12/1996 No :4216

Yayımlandığı R.G.Tarihi : 6/6/1997 No :23011 (Mükerrer)

İKİNCİ KISIM

Eğitim Öğretim

BİRİNCİ BÖLÜM

Eğitim Öğretim

Tanımlama-değerlendirme-yerleştirme

Yükseköğretim

Madde 10 – Özel eğitim gerektiren bireylerin ilgi, istek, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde yükseköğretim imkanlarından faydalanabilmeleri için gerekli özel tedbirler alınır.

EK 6: DEVLET MEMURLARI KANUNU

Kanun Numarası : 657

Kabul Tarihi : 14/7/1965

Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 23/7/1965 Sayı : 12056

Engelli personel çalıştırma yükümlülüğü:

Madde 53 – (Değişik: 13/2/2011-6111/99 md.)

Kurum ve kuruluşlar bu Kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda % 3 oranında engelli çalıştırmak zorundadır. % 3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (yurtdışı teşkilat hariç) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

Engelliler için sınavlar, ilk defa Devlet memuru olarak atanacaklar için açılan sınavlardan ayrı zamanlı olarak, engelli kontenjanı açığı bulunduğu süreçte engel grupları ve eğitim durumları itibarıyla sınav sorusu hazırlanmak ve ulaşılabilirliklerini sağlamak suretiyle merkezi olarak yapılır veya yaptırılır.

Engelli personel çalıştırma yükümlülüğünün yerine getirilmesinin takip ve denetimi ile engellilerin Devlet memurluğuna yerleştirilmesinden Devlet Personel Başkanlığı sorumludur. Engelli açığı bulunan kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için alım yapacakları engellilere ilişkin taleplerini her yılın Ekim ayının sonuna kadar Devlet Personel Başkanlığına bildirmek zorundadır. Devlet Personel Başkanlığı kurum ve kuruluşların bildirimini üzerine, engelli kontenjanlarına yerleştirme yapabilir veya yaptırabilir.

Engellilerin memurluğa alınma şartlarına, merkezi sınav ve yerleştirmenin yapılmasına, eğitim durumu ve engel grupları dikkate alınarak kura usulü ile yapılacak yerleştirmelere, engellilerin görevlerini yürütmelerinde hangi yardımcı araç ve gereçlerin kurumlarınca temin edileceğine, kamu kurum ve kuruluşlarınca engelli personel istihdamı ile ilgili istatistiksel verilerin bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar Özürsüzler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Yer değiştirme suretiyle atanma:

Madde 72 – (Değişik: 12/5/1982 - 2670/25 md.)

...

(Ek fıkra: 6/2/2014-6518/10 md.) İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır.

...

Günlük çalışma saatlerinin tesbiti:

Madde 100 – Günlük çalışmanın başlama ve bitme saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca, illerde valiler tarafından tesbit olunur. **(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/104 md.)** Ancak engelliler için; engel durumu, hizmet gerekleri, iklim ve ulaşım şartları göz önünde bulundurulmak suretiyle günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süreleri merkezde üst yönetici, taşrada mülki amirlerce farklı belirlenebilir. (1)

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/104 md.) Memurların yürüttükleri hizmetin özelliklerine göre, bu madde uyarınca tespit edilen çalışma saat ve süreleri ile görev yerlerine bağlı olmaksızın çalışabilmeleri mümkündür. Bu hususa ilişkin usûl ve esaslar, Devlet Personel Başkanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışma saat ve usulünün tespiti:

Madde 101 – (Değişik: 13/2/2011-6111/105 md.)

Günün yirmi dört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan Devlet memurlarının çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenir.

Ancak, kadın memurlara; tabip raporunda belirtilmesi hâlinde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından önce ve her hâlde hamileliğin yirmi dördüncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki iki yıl süreyle gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. Engelli memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.

Mazeret izni:

Madde 104 – (Değişik: 13/2/2011-6111/106 md.)

E) (Ek: 20/2/2014-6525/7 md.) Memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir.

Yeniden işe alıştırma:

Madde 189 – Malullük aylığı bağlanan Devlet memurlarından çalışma gücünün artırılabilceği umulanlar eski sınıflarında veya yeni sınıf veyahut meslekte çalışabilmelerini sağlamak üzere işe alıştırılmaya tabi tutulabilirler. İşe alıştırmanın ne suretle ve hangi esaslara göre yapılacağı özel kanununda gösterilir.

Ek Madde 39- (Ek: 1/7/2005-5378/21 md.)

Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel

eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dâhilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.

EK 7: ENGELLİ KAMU PERSONEL SEÇME SINAVI VE ENGELLİLERİN DEVLET MEMURLUĞUNA ALINMALARI HAKKINDA YÖNETMELİK

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 2/1/2014

No : 2014/5780

Resmi Gazete Tarihi: 07.02.2014 Resmi Gazete Sayısı: 28906

İKİNCİ BÖLÜM

EKPSS ve Kura

EKPSS

MADDE 5- (1) EKPSS, ortaöğretim, ön lisans veya lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun veya sınavın geçerlik süresi içerisinde mezun olabilecek durumda olan engelli adayların eğitim durumları ve engel gruplarının yarattığı dezavantajlar gözönünde bulundurularak Başkanlık tarafından yapılır veya yaptırılır. Adayların atanabilmesi için yerleştirme tercih işlemlerine son başvuru tarihi itibarıyla mezun olması gerekir.

(2) EKPSS sonuçları, kamu kurum ve kuruluşları tarafından Türkiye İş Kurumu aracılığıyla yapılan engelli işçi alımlarında da kullanılır.

Kura

MADDE 6- (1) Kura; ilkokul, ortaokul, ilköğretim ve özel eğitim iş uygulama merkezi veya okulu mezunu veya bu okullardan yerleştirme işlemlerine son başvuru tarihi itibarıyla mezun olabilecek engellilerin 657 sayılı Kanunun 41 inci maddesi göz önünde bulundurularak kamu kurum ve kuruluşlarına tercihlerine göre yerleştirilmeleri amacıyla noter huzurunda yapılır. Kura çekimini, kura için başvuruda bulunan adaylar da izleyebilir.

(2) Kura yöntemiyle yerleşmek isteyen adayların kayıtları her bir dönem için sadece bir kez alınır. Dönem içerisinde gerçekleştirilecek yerleştirme işlemlerine ancak başvuruları kayıt altına alınan adaylar başvurabilir.

EKPSS ve kura duyurusu

MADDE 7- (1) Başkanlık tarafından, Merkezin de görüşü alınmak suretiyle her yıl Ocak ayında sınav ve/veya yerleştirme takvimi belirlenerek duyurulur.

(2) EKPSS'nin yapılacağı yer ve zamana, EKPSS'de eğitim durumları ve engel grupları itibarıyla yer alacak konular ile testlere ve bunların ağırlıklarına, puan türleri ve hesaplama yöntemine, engel grupları itibarıyla öngörülecek sınav süreleri ile dezavantajlı durumların giderilebilmesi için alınacak diğer tedbirlere, adayların; EKPSS ve kuraya başvuru şartlarına, tercih sayılarına, tercihleri doğrultusunda EKPSS'de alınan puan veya kura sonucuna göre yerleştirilmelerine, yerleştirme sonuçlarının adaylara ve kurumlara bildirilmesine ilişkin esaslar usuller Bakanlığın görüşü alınarak Başkanlıkça, EKPSS, kura ve yerleştirmenin Başkanlık adına Merkeze yaptırılması halinde ise Bakanlığın görüşü alınarak Başkanlık ve Merkezce müştereken belirlenir.

(3) EKPSS, kura ve yerleştirmeye ilişkin duyurular Başkanlığın ve Merkezin internet sitesinde ilan edilir.

(4) EKPSS ve Kura Başvuru Kılavuzu Başkanlıkça, EKPSS ve kuranın Başkanlık adına Merkeze yaptırılması halinde ise Başkanlık ve Merkezce müştereken hazırlanır.

(5) EKPSS ve Kura Başvuru Kılavuzunda; başvuru, eğitim durumu ve engel grupları itibarıyla sınav konuları, sınav ve değerlendirme işlemlerine ilişkin gerekli bilgi ve kurallar ile sınava ilişkin diğer bilgiler yer alır.

EKPSS'nin yapılması ve sonuçlarının duyurulması

MADDE 8- (1) EKPSS, kamu kurum ve kuruluşlarının engelli kotası açığı bulunduğu sürece diğer merkezi kamu personel alım sınavlarından ayrı olarak yapılır.

(2) Sınav soruları, engel grupları itibarıyla öğrenme ve algılama düzeyleri ile dil gelişimleri ve sözel iletişim güçlükleri esas alınmak suretiyle engellilerin bilgi, yetenek ve becerilerini ölçecek şekilde hazırlanır.

(3) EKPSS adayların, engel grupları ve ulaşabilirlikleri göz önüne alınarak uygun ortamlarda yapılır.

(4) EKPSS'de istekleri halinde adaylara, engel grubuna uygun okuyucu ve/veya işaretleyici olmak üzere sınav görevlisi temin edilir.

(5) EKPSS sonuçları, EKPSS'yi yapan kurumun internet sitesinden ilan edilir. EKPSS'nin, Başkanlık adına Merkezce yapılması halinde ise EKPSS sonuçları ile engelli istihdamına ilişkin olarak yürütülecek çalışmalarda kullanılabilecek diğer bilgiler Başkanlığa bildirilir.

EKPSS'nin geçerlik süresi

MADDE 9- (1) EKPSS sonuçları sınavın yapıldığı tarihten itibaren iki yıl içerisinde yapılacak sınava kadar geçerlidir. Ancak bu süre içinde yeni bir sınavın yapılamaması durumunda sınav sonuçları, bir sonraki sınava kadar geçerli olmaya devam eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yerleştirme Süreci ve Atama İşlemleri

Kadroların tahsisi

MADDE 10- (1) Engellilerin atanmasına tahsis edilecek kadro sayısının tespitinde, ilgili kamu kurum veya kuruluşunun, yurtdışı teşkilatı hariç, toplam dolu memur kadro sayısının %3'ü dikkate alınır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşlarının, hizmet gereklerine göre engellilerin atanmasına tahsis edecekleri münhal kadrolarını, EKPSS sonuçlarına veya kura usulüne göre yerleştirme yapılmasını sağlayacak şekilde farklı eğitim düzeyi, hizmet sınıfları ve unvanlar itibarıyla hazırlamaları esastır.

(3) Engellilerin istihdam edileceği uygun münhal kadro bulunmadığı takdirde hizmet gereklerine ve genel hükümlere göre diğer münhal kadrolarda değişiklik yapılarak gerekli kadrolar temin edilir. Engelli personelin istihdam edileceği birimler engellilerin engel durumları dikkate alınarak ilgili kamu kurum veya kuruluşunca belirlenir.

Kadroların bildirilmesi

MADDE 11- (1) Kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için engelli memur alımı yapacakları münhal kadrolarını; Başkanlığın internet sitesindeki "DPB e-Uygulama" kısmında yer alan bilgi alanlarını Nitelik-Kod Kılavuzu ile Başkanlığın öngördüğü koşullara göre tam ve eksiksiz olarak doldurmak suretiyle, ilgili yılın Ekim ayı sonuna kadar elektronik ortamda Başkanlığa bildirir. Bildirimi yapılan ve Başkanlıkça da uygun görülen kadrolara ilişkin cetveller ayrıca yazılı olarak Başkanlığa gönderilir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, yerleştirme için Nitelik-Kod Kılavuzunda belirtilenler dışında ayrıca özel nitelik belirleyemez.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları, ilgili mevzuatında yer alan özel hükümler

haricinde, yerleştirme yapılmasını talep edecekleri kadrolar için üst yaş sınırı tespit edemez.

(4)Yerleştirmenin Başkanlık adına Merkezce yapılması halinde, Başkanlık bu bildirimleri, öngörölen koşullara ve Nitelik-Kod Kılavuzunda yer alan hususlara uygunluk yönünden inceleyerek sonucu elektronik ortamda Merkeze bildirir.

Tercih Kılavuzunun hazırlanması

MADDE 12- (1) Yerleştirme işlemi için Başkanlıkça bir Tercih Kılavuzu hazırlanır. Yerleştirmenin Başkanlık adına Merkezce yapılması halinde ise bu Kılavuz Başkanlık ve Merkezce müştereken hazırlanır.

(2) Yerleştirmeye ilişkin bilgiler, Tercih Kılavuzunda yer alır.

Yerleştirme

MADDE 13- (1) Engelli adayların memur kadrolarına yerleştirilmelerinde EKPSS sonucu ve kura sonucu yerleştirme yöntemleri kullanılır.

a) Ortaöğretim, önlisans ve lisans mezunu engelli adayların memur kadrolarına yerleştirilmelerinde EKPSS’de alınan puanlar kullanılır. Adaylar, ilan edilen kadrolara EKPSS puanı esas alınarak tercihlerine göre yerleştirilir. Aynı puanı alan adaylar arasından diploma tarihi itibarıyla önce mezun olmuş olana, bunun aynı olması halinde yaşı büyük olana öncelik tanınır.

b) İlkokul, ortaokul, ilköğretim ve özel eğitim iş uygulama merkezi veya okulu mezunu engelli adayların memur kadrolarına yerleştirilmelerinde kura yöntemi kullanılır. Adaylar, Tercih Kılavuzunda kura ile yerleştirme talep eden kamu kurum veya kuruluşlarından durumlarına uygun koşulların bulunduğu kadrolar için tercihte bulunmak suretiyle kuraya katılırlar.

(2) Yerleştirmede adayların başvuru belgesi ve tercih formundaki beyanları esas alınır.

(3) Yerleştirme sonuçları, yerleştirmeyi yapan kurumun internet sitesinde ilan edilir. Yerleştirmenin Başkanlık adına Merkezce yapılması halinde yerleştirilen adaylara ilişkin bilgiler ayrıca Başkanlığa da bildirilir.

(4) Engelli adayların öğretmen kadrolarına yerleştirilme işlemleri, EKPSS sonuçları kullanılarak Millî Eğitim Bakanlığınca yapılır.

(5) Adaylarda, yerleştirme işlemine son başvuru tarihi itibarıyla 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde yer alan genel ve özel şartlarla birlikte atanacakları kadro için Tercih Kılavuzunda ilan edilen diğer şartlar aranır.

(6) Bu Yönetmelik hükümlerine göre engelli kapsamına girenlerin, EKPSS dışındaki personel alımı usullerine göre memur kadrolarına yerleştirilmelerinde ve atanmalarında genel hükümler uygulanır.

Yerleştirme ve atama yapılmayacak haller

MADDE 14- (1) Halen memur olarak çalışmakta olanlar, başka hizmet sınıfı kapsamındaki kadrolar ile bulundukları kadrolardan farklı olmak kaydıyla mezunu oldukları eğitim programları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadrolar hariç olmak üzere bu Yönetmelik kapsamında yerleştirme işlemlerine başvuramaz, yerleştirilseler dahi atamaları yapılamaz.

(2) Diğer kanunlarla memurluğa atanmaları engellenen adaylar da bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yerleştirme işlemlerine başvuramaz, yerleştirilseler dahi atamaları yapılamaz.

(3) EKPSS veya kura sonucuna göre yerleştirildiği halde atama için aranılan koşulları taşımayan veya istenilen belgeleri süresi içerisinde getirmeyen adayların atamaları yapılamaz.

(4) EKPSS ve kura sonucuna göre yerleştirilmiş olmak bu maddede sayılanlar için herhangi bir hak teşkil etmez.

(5) Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, herhangi bir kadroya yerleştirilen ancak atanamayan adaylar, aynı dönem içerisinde yapılacak yerleştirmelere başvuramaz.

Adayların başvurmaları ve atanmaları

MADDE 15- (1) Adaylar, yerleştirildikleri kamu kurum ve kuruluşlarına, Tercih Kılavuzunda istenilen belgeler ile birlikte süresi içinde başvurur.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, yerleştirmeye ilişkin olarak atamaya yetkili amirin onayı ile beş kişiden oluşan bir değerlendirme komisyonu kurar. Bu komisyon, atanmak üzere başvuran adayları, aranılan nitelikler yönünden inceleyerek, nitelikleri uyanların atamalarının yapılmasını teklif eder. Bu adaylar, kamu kurum ve kuruluşlarınca başka bir sınav veya mülakat yapılmaksızın atanır.

(3) Atamasının yapılması uygun görülen adaylar, atama işlemleri yapılmadan önce, kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan atama başvuru formu ile adli sicil ve askerlik durumu ile ilgili beyanda bulunurlar. Bu hususlarda adaylardan yazılı beyanları dışında ayrıca bir belge talep edilmez. Adayların bu beyanlarının doğruluğu yetkili mercilerden kurumlarca teyit edilir. Adayların atanma işlemleri, atama başvuru formunda belirtilen bilgilerin teyidi sürecinin tamamlanması beklenmeksizin sonuçlandırılır.

(4) Gerçeğe aykırı belge verdiği veya beyanda bulunduğu tespit edilenlerin atamaları yapılmaz, atamaları yapılmış ise iptal edilir, bu kişiler hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır. Gerçeğe aykırı belge verdikleri veya beyanda bulundukları tespit edilen adaylar hakkında yapılacak işlemler, atama başvuru formunda kamu kurum ve kuruluşları tarafından yazılı olarak belirtilir.

EK 8: İŞ KANUNU

Kanun Numarası: 4857

Kabul Tarihi: 22/5/2003

Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 10/6/2003 Sayı: 25134

Eşit davranma ilkesi

Madde 5 - (Ek: 6/2/2014-6518/57 md.) İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.

...

Engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu

Madde 30 - (Değişik : 15/5/2008-5763/2 md.)

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Bu kapsamda çalıştırılacak işçi sayısının tespitinde belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiler esas alınır. Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür. Oranın hesaplanmasında yarıma kadar kesirler dikkate alınmaz, yarım ve daha fazla olanlar tama dönüştürülür. İşyerinin işçisi iken engelli hâle gelenlere öncelik tanınır. İşverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri

Bakanlığı Bölge Müdürünce verilir. **(Değişik ikinci cümle: 13/2/2011-6111/79 md.)** 101 inci ve 106 ncı maddeler kapsamındaki idari para cezaları ise doğrudan Türkiye İş Kurumu il müdürü tarafından; birden fazla ilde işyerleri bulunan işverenlere uygulanacak idari para cezası ise işyerlerinin merkezinin bulunduğu yerdeki Türkiye İş Kurumu il müdürünce verilir ve genel esaslara göre tahsil edilir. 106 ncı maddeye göre verilecek idari para cezası için, 4904 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin (h) bendindeki tutar esas alınır. Korumalı işyerlerinde çalışan engellilerin ücretleri

Ek Madde 1 – (Ek: 6/2/2014-6518/59 md.)

Korumalı işyerlerinde çalıştırılan ve iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engellilere işverenlerince zamanında ödenmiş olan ücretlerinin;

a) Korumalı işyerlerinde çalışan her engelli için 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince ödenen aylık tutarı kadarı,

b) 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 2 nci maddesi kapsamındaki illerde kurulmuş bulunan korumalı işyerlerinde çalışan her engelli için ilaveten (a) bendi ile belirlenen tutarın yüzde yirmisi,

c) Korumalı işyeri statüsü almak için ilgili mevzuatla çalıştırılması zorunlu olan sayıdan daha fazla engelli çalıştıran işyerlerinde, zorunlu sayının üstünde çalıştırılan her engelli için ilaveten

(a) bendi ile belirlenen tutarın yüzde yirmisi,

bu ücretlere ilişkin yasal yükümlülüklerin de tam ve zamanında karşılanmış olması kaydıyla, Hazine tarafından işverene ödenir.

Birinci fıkrada belirlenen ücret kısımlarının ödenmesine ilişkin usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü alınmak suretiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

EK 9: ENGELLİLİKLE İLGİLİ DİĞER MEVZUAT

Engellilik ile ilgili daha ayrıntılı bilgi sahibi olabilmek için T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün web sitesinde yer alan "Ulusal" ve Uluslararası Mevzuat"lar okunabilir.

İlgili web sitesine ulaşabilmek için <http://eyh.aile.gov.tr/mevzuat> linkini kullanabilirsiniz. Bunun dışında "Görme Engelli Kütüphaneleri Ortak Platformu" adı altında kurulan web sitesi incelenebilir.

İlgili web sitesine ulaşabilmek için <http://gekop.kastamonu.edu.tr/> linkini kullanabilirsiniz.

